План лекцій

1. Основи мови C++
2. Керуючі інструкції C++
3. Вказівники, масиви, текстові рядки
4. Функції
5. Класи
6. Робота з об’єктами
7. Перевантаження операторів
8. Наслідування
9. Шаблони

Київський національний університет
Імені Тараса Шевченка
Фізичний факультет

Програмування
(мова C++)
1-й курс (1-й потік)

Лектор: Васильєв Олексій Миколайович
доктор фіз.-мат. наук, професор
кафедри теоретичної фізики

Коротко:

1. C++ - мова ООП
2. Крім C++, популярними є мови Java та C#
3. C++ розрахована на певний тип процесора та операційної системи
4. Мова C++ є перехідною: можна створювати як звичайні, так і об'єктно-орієнтовані програми
4. Мови Java та C# створені для роботи в Internet
5. Мови Java та C# повністю об'єктно-орієнтовані

Лекція 1. Основи мови C++

Вступ. Історія появи C++

1. Мова B (Кен Томпсон)
2. Мова BCPL (Мартін Річардс)
3. Мова C (Деніс Рітчі, 1972) – розроблена програмістами і для програмістів
4. Мова C with classes (Б'єрн Страуструп, 1979) – вирішення проблеми удосконалення програмних кодів шляхом переходу на ООП
5. Мова C++ - з 1983 року
6. "Близькі" до C++ мови: Java та C#
7. "Швидкі" програми пишуть на C++, "універсальні" – на Java або C#

Концепції програмування:

1. Процедурне програмування – “код, який діє на дані”
2. Об’єктно-орієнтоване програмування – “дані управляють доступом до коду”

Переваги ООП:

1. Можна повторно використовувати створений раніше код
2. Програми добре структуровані
3. Програми легко тестувати
4. Програми легко розширюються (якщо необхідно)

Основні принципи ООП

ВСІ ООП-мови базуються на трьох механізмах

1. Інкапсуляція:

механізм, який пов’язує та об’єднує в одне ціле код та дані. Для цього створюється об’єкт – конструкція, що підтримує інкапсуляцію. Базова одиниця інкапсуляції – клас. Клас містить дані та код для їх обробки. Об’єкт є екземпляром класа.

2. Поліморфізм:

механізм, що дозволяє використовувати один інтерфейс для різних дій. Дозволяє понизити рівень складності програм.

3. Наслідування:

Механізм, завдяки якому один об’єкт може отримувати властивості іншого об ’єкта. При цьому поліморфізм дозволяє змінювати поведінку дочірніх (похідних) класів

Структура програми в С++:

1. Блок заголовків програми. На загал за допомогою інструкцій **#include** підключають зовнішні файли.

2. Блок з оголошенням класів.

3. Головний метод програми **main()**. Кожна програма містить один і тільки один метод **main()**.

4. Блок з описом функцій.

Обов’язковими є перший та третій блоки.

Приклад простої програми на мові С++

Програмний код:

```
#include <iostream>
using namespace std;
int main(){
// Виводиться повідомлення
cout <<"Hello, World!\n";
return 0;}
```

Результат:

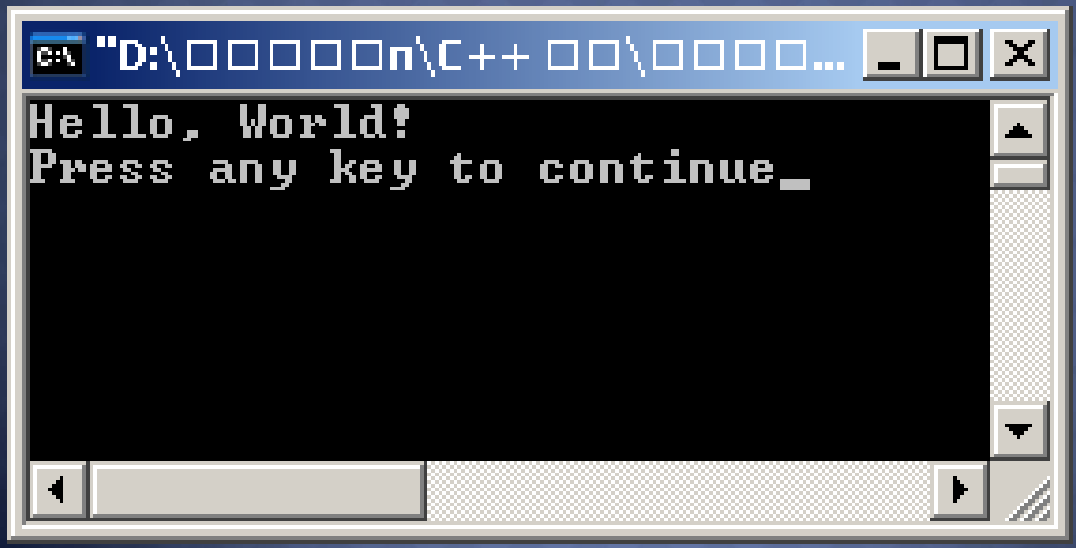

Оголошення змінної:

1. Вказується ідентифікатор типу та ім’я змінної

2. Оголошення виконується в любому місті програми, але до першого використання

3. Декілька змінних можна оголошувати одразу (розділяються комами)

4. Оголошення змінної можна суміщати з ініціалізацією (присвоєнням значення)

Приклад програми з оголошенням змінної

Програмний код:

```
#include <iostream>
using namespace std;
int main(){
int age;                                  // Змінна для запису віку
cout<<"How old are You?\n";    // Скільки Вам років?
cin >>age;                                // Треба вказати вік
cout<<"You are "<<age<<" years old\n";   // Результат
return 0;}
```

Результат:

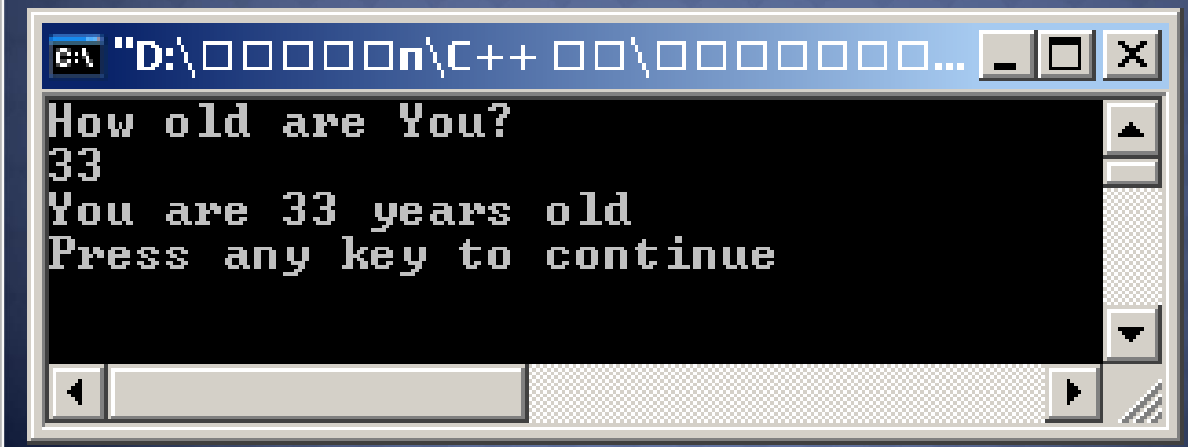

Динамічна ініціалізація змінної:

1. При оголошенні змінна ініціалізується на основі виразу, в який входять інші змінні і літерали

2. Вираз, яким визначається значення змінної при динамічній ініціалізації, має бути легітимним на момент використання

Розрахунок висоти підйому тіла

Програмний код:

```
#include<iostream>
using namespace std;
int main(){
double v;          // Швидкість тіла - оголошення змінної
double t=1.2;     //Час польоту
double g=9.8;     // Прискорення вільного падіння
v=12.3;           // Швидкість - ініціалізація змінної
// Висота - динамічна ініціалізація змінної
double s=v*t-g*t*t/2;
cout<<"Height level is "<<s<<"\n";
return 0;}
```

Результат:

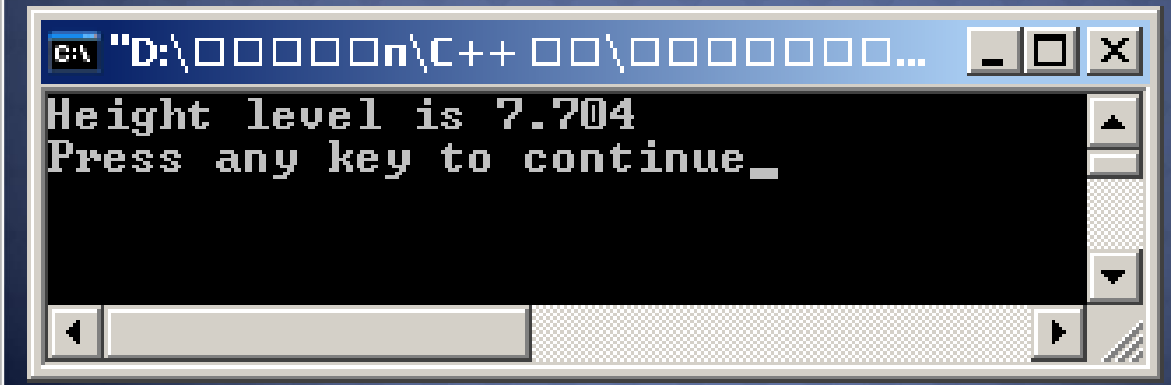

Модифікатори типу:

1. Модифікатор **signed** - значення зі знаком

2. Модифікатор **unsigned** - значення без знака

3. Модифікатор **short** - скорочений тип

4. Модифікатор **long** - розширений тип

5. Всі чотири модифікатори використовуються з типом int
6. Модифікатори signed и unsignedвикористовують з типом char
7. Модифікатор long використовують з типом double

Базові типи даних

Ідентифікатор типу	*Тип даних*
`bool`	Логічний тип
`char`	Символьний тип
`wchar_t`	Символьний двухбайтовий тип
`double`	Дійсні числа подвійної точності
`float`	Дійсні числа
`int`	Цілі числа
`void`	Значення не повертається

Мінімальні діапазони даних

(32-розрядне середовище)

Тип	*Кількість біт*	*Діапазон значень*
`bool`	1	Значення `true` або `false`
`char`	8	від `-128` до `127`
`wchar_t`	16	від `0` до `65535`
`double`	64	від `2.2E-308` до `1.8E+308`
`float`	32	від `1.8E-38` до `1.8E+38`
`int`	32	від `-2147483648` до `2147483647`
`unsigned char`	8	від `0` до `255`
`signed char`	8	від `-128` до `127`
`signed int`	32	від `-2147483648` до `2147483647`
`short int`	16	від `-32768` до `32767`
`unsigned short int`	16	від `0` до `65535`

Мінімальні діапазони даних (продовження)

(32-розрядне середовище)

Тип	*Кількість біт*	*Діапазон значень*
`signed short int`	16	від `-32768` до `32767`
`long int`	32	від `-2147483648` до `2147483647`
`unsigned long int`	32	від `0` до `4294967295`
`signed long int`	32	від `-2147483648` до `2147483647`
`double`	64	від `2.2E-308` до `1.8E+308`
`float`	32	від `1.8E-38` до `1.8E+38`
`long double`	64	від `2.2E-308` до `1.8E+308`

Оператори в мові С++:

1. Арифметичні оператори
2. Оператори порівняння
3. Логічні оператори
4. Опобітові оператори

Арифметичні оператори

Оператор	*Призначення*
+	Додавання
–	Віднімання
*	Множення
/	Ділення. Якщо операндами є цілі числа, виконується ділення націло
%	Залишок від ділення
++	Інкремент
--	Декремент

Скорочені форми операторів:

формат `змінна1 оператор=вираз (напр., x+=z)`

те саме що `змінна=змінна оператор вираз (x=x+z)`

Префіксна і постфіксна форми оп-в інкремента та декремента:

`n++ або ++n (n=n+1) m-- або –m (m=m-1)`

Оператори присвоєння і рівності:

```
int a=5,b=6;
a==b; //логічне false
a=b;   //логічне true
```

Логічне виключаюче АБО (XOR) :

A XOR B або

(A||B)&&!(A&&B)

Оператори порівняння

Оператор	*Призначення*
>	Більше
<	Меньше
>=	Більше або рівно
<=	Меньше або рівно
==	Рівно
!=	Не рівно

Логічні оператори

Оператор	*Призначення*
&&	Логічне *І (AND)*
||	Логічне *АБО (OR)*
!	Логічне *НІ (NOT)*

Приклади побітових операцій:

5&3 = 1
5|3 = 7
5^6 = 3
~5 = -6
5>>2 = 1
5<<2 = 20

Побітові оператори

Оператор	*Призначення*
&	Побітове *І (AND)*
|	Побітове *АБО (OR)*
^	Побітове *виключаюче АБО (XOR)*
~	Побітове заперечення *НІ (NOT)*
>>	Зсув вправо. Старший біт залишається незмінним
<<	Зсув вліво. Молодші біти заповнюються нулями, старші втрачаються

Оператор присвоєння і приведення типів

Синтаксис використання: `змінна=вираз`

Особливості:

1. В мові С++ оператор присвоєння повертає значення

```
x=y=z=3;
n=(m=6)+3;
```

2. Виконується автоматичне приведення типів (тип виразу трансформується до типу змінної, при цьому можуть втрачатись дані)

```
int a;
double x=3.5;
a=x;  //змінна а отримує значення 3
```

3. Можна виконувати явне приведення типу. Для цього перед виразом у круглих дужках вказують кінцевий тип

```
5/3 ;              //результат 1
(double)5/3;    //результат 1.66666
```

Тернарний оператор

1. У оператора 3 аргументи

2. Синтаксис виклику: **умова?команда1:команда2;**

Якщо справедлива ***умова***, виконується ***команда1***. Інакше виконується ***команда2***.

3. Оператор повертає результат – це результат виклику відповідної команди

4. Приклад використання:

```
#include <iostream>
using namespace std;
int main(){
int n;
double x;
cout<<"Enter  n = ";
cin>>n;
x=n>0?5.4:3.2;
cout<<"x = "<<x<<"\n";
return 0;}
```

Резюме

1. Мова програмування C++ є розширенням мови C для підтримки об’єктно-орієнтованої парадигми. В C++ може бути реалізований як процедурний, так і ООП-підхід.

2. Програма в C++ містить тільки один метод **main()**, виконання якого ототожнюється з виконанням програми.

3. При оголошенні змінних дл них вказується тип та ім’я. Для оголошення констант використовують ключове слово const. Змінні слід оголосити і ініціалізувати до того, як вони використовуються в програмі.

4. В C++ існує сім базових ідентифікаторів типів: **int** (цілі числа), **float** (дійсні числа), **double** (дійсні числа подвійної точності), **char** (символи), **bool** (логічний тип) та **void** (відсутність результату у функції). За допомогою модифікаторів типу параметри азових типів можна змінювати.

Резюме (продовження)

5. Всі оператори C++ можна розбити на 4 групи: арифметичні, логічні, оператори порівняння та побітові оператори.

6. В C++ існує тернарний оператор – спрощена форма умовного оператора.

7. В якості оператора присвоєння використовується знак рівності (тобто **=**). Оператор присвоєння повертає результат (значення виразу справа від оператора).

8. В C++ виконується автоматичне приведення типів. Приведення типів можна також виконувати і в явному вигляді.